

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. จำนวนข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 330 คน ผลปรากฏว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.30) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 จำแนกตามตำแหน่งงานครูผู้ช่วยมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าตำแหน่งงานอื่น และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดกลางมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น ซึ่งสามารถเรียงลำดับรายด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อย ได้ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล 4) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และ 5) ด้านความมั่นคงในการทำงานซึ่งความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา ในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและด้านความมั่นคงในการทำงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเท่ากัน

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความพึงพอใจด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ทั้ง 3 ด้านมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ผลปรากฏ

ว่า ตำแหน่งงานทุกตำแหน่งงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในตำแหน่งครูผู้ช่วยและตำแหน่งครู คศ.3 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าตำแหน่งอื่น ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความพึงพอใจด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกี่ยวเนื่อง และด้านความมั่นคงในการทำงาน ทั้ง 3 ด้านมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ผลปรากฏว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนทุกขนาดมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

4. ผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า 1) ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีความพึงพอใจในหน้าที่การงานของตนเอง ได้รับการสนับสนุนดีตามสภาพงาน และกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบและมีความมั่นใจในงานที่ตนเองทำการสอนซึ่งเป็นงานที่ตนเองเลือกที่จะทำเอง มีความภูมิใจในหน้าที่การงานที่ทำอยู่จนมีความเจริญก้าวหน้าได้รับวิทยฐานะสูงขึ้น การมีทักษะที่ดีในการทำงานส่งผลให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ เมื่อได้นำผลงานตัวเองหรือนักเรียนออกไปประกวดแล้วได้รับรางวัล ก็จะได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานอยู่ตลอด เมื่อเพื่อนร่วมงานมีปัญหาในงานที่ปฏิบัติก็จะขอมาขอคำปรึกษาและคำแนะนำ โดยสรุปจึงมีความพึงพอใจอยู่ในการปฏิบัติงานระดับมากที่สุด 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เมื่อได้รับรางวัลต่าง ๆ ก็ส่งผลทำให้ตัวเองได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรในการประชุมต่างๆอยู่เป็นประจำ จึงทำให้รู้จักข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหลายคน มีความพึงพอใจอยู่ในการปฏิบัติงานระดับมาก 4) ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกี่ยวเนื่อง เงินที่ได้รับตอนนี้มีความเหมาะสมกับความสามารถพอสมควรแต่ในการเดินทางไปอบรมต่าง ๆ อยากให้ทางโรงเรียนออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการตามสิทธิ์ของตัวเอง ซึ่งการออกนอกพื้นที่ต้องมีค่าใช้จ่ายมากพอสมควรกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน มีความพึงพอใจอยู่ในการปฏิบัติงานระดับมาก 5) ด้านความมั่นคงในการทำงานใน

ปัจจุบันมีความมั่นคงในหน้าที่การงานมากพอสมควรเพราะยังเหลืออาชีพรับราชการคนละไม่เกิน 10 ปี ในเวลาที่เหลือในอาชีพรับราชการก็จะทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษาและนักเรียนให้ได้มากที่สุด แต่ในเรื่องการเรียนการสอนที่สถานศึกษารัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณในเรื่องการเรียนการสอนให้มากกว่านี้ โดยสรุปมีความพึงพอใจอยู่ในการปฏิบัติงานระดับมาก

อภิปรายผล

จากการสรุปผลวิจัย การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นที่ค้นพบในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสมมติฐานการวิจัยที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้ง โดยรวมและรายด้าน ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปจะเห็นว่าในตำแหน่งครูผู้ช่วยจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ เพราะว่าครูผู้ช่วยเป็นตำแหน่งที่บรรจุใหม่ พอได้เข้ามาทำงานในอาชีพรับราชการจะยังมีความภาคภูมิใจในตำแหน่งงานและอยากจะแสดงความรู้ความสามารถให้เพื่อนร่วมงานได้เห็นถึงความสามารถที่ตัวเองมีอยู่ จึงเป็นปัจจัยทำให้ระดับความพึงพอใจมีมากกว่าตำแหน่งอื่น ๆ และมีความมั่นใจในงานที่กำลังทำอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นความมั่นคงของชีวิต ผู้วิจัยจึงได้ค้นพบว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือมีอาชีพการงานที่ดีและมั่นคงเพื่อจะได้สร้างชีวิตที่ให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วคนไทยจะมีความคิดที่ว่า การได้รับราชการคืออาชีพที่มั่นคงและมีเกียรติและศักดิ์ศรีกว่าอาชีพอื่น การรับราชการครูก็จะทำให้ตนเองมีลูกศิษย์มากมายและยังมีคนนับหน้าถือตาอีกด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยเรียม ศรีทอง (2542 : 455) ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่มิสถานะภาพและตำแหน่งที่สูงกว่าจะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มิสถานะภาพและตำแหน่งงานที่ต่ำกว่า ถ้าจำแนกตามขนาดโรงเรียนจะเห็นได้ว่าโรงเรียนขนาดกลางจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่นๆ ซึ่งเกิดจาก โรงเรียนขนาดกลางมีครูจำนวนมากพอสมควร ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่หนักจนเกินไปและงานพิเศษที่ครูแต่ละคนจะได้รับการมอบหมายจากการจัดการเรียนการสอนก็จะได้นคนละไม่เกิน 1 งาน ซึ่งไม่มากจนเกินไป และช่วงความห่างของตำแหน่งงานก็มีไม่มาก ไม่เหมือน โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กครูแต่ละคนงานมีภาระงานมากทั้งงานการสอนและงานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย ส่วน โรงเรียนขนาดใหญ่ ช่วงความห่างของตำแหน่งมีมากเกินไปและยังมีตำแหน่งที่อยู่ในระดับเดียวกันก็มากพอสมควรทำให้

การปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากเท่าไรนัก โรงเรียนขนาดกลาง จะมีความใกล้ชิดกันสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ จึงทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่า โรงเรียนขนาดอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg ที่กล่าวว่า ความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อ ความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพทำให้คนพึงพอใจในการทำงานในองค์กร จากปัจจัย เหล่านี้ทำให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน โดย ตำแหน่งครูผู้ช่วยมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด เกิดจากทุกวันนี้มีคนที่จบการศึกษาในทางวิชาชีพ ครูเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การสอบแข่งขันเข้ามารับราชการครูจึงเป็นความต้องการของคนจำนวนมาก เมื่อได้รับการบรรจุเข้ามาเป็นข้าราชการครูแล้วทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความรู้ ความสามารถของตนเอง อีกทั้งรัฐบาลได้มีการปรับเงินเดือนของข้าราชการครูอยู่บ่อยครั้ง จึงส่งผล ทำให้ผลการวิจัยในครั้งนี้ ตำแหน่งครูผู้ช่วยมีระดับความพึงพอใจมากกว่าตำแหน่งงานอื่น รองลงมาเป็นข้าราชการครูในตำแหน่งครู คศ.2 ตำแหน่ง ครู คศ.1 ตำแหน่ง ครู คศ.3 ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นรายคู่จำแนกตามตำแหน่งงานปรากฏว่า ทุกตำแหน่งงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยครูในตำแหน่งครู ผู้ช่วยและตำแหน่งครู คศ.3 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าตำแหน่งอื่น ซึ่งการเป็น แม่พิมพ์ของชาตินั้นควรจะต้องมีการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บทความของรัตนา ศรีเหรัญ ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงออกของครูในด้านกาย ได้แก่ การแสดงออก ทางด้านรูปพรรณสัณฐาน เช่น การแต่งกายของครูมีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ ด้านวาจา ได้แก่ การใช้ คำพูดที่เมื่อผู้เรียนฟังแล้วเกิดความซาบซึ้ง ประทับใจ ทำให้อยากฟังบ่อย ๆ ด้านใจ ได้แก่ การแสดงออกที่เกี่ยวกับความคิด คือเป็นความคิดที่ผู้เรียนสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ หรือกระตุ้น ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน และด้านอารมณ์ ได้แก่ การแสดงออกที่เกี่ยวกับอารมณ์ ซึ่งครูมัก แสดงออกทางแววตา ท่าทาง และน้ำเสียงพฤติกรรมเหล่านี้ของครูจะมีผลต่อผู้เรียน โดยที่ครูไม่มี โอกาสทราบได้เลยถ้าไม่มีการสังเกต หรือพูดคุยกับผู้เรียน ครูที่มีพฤติกรรมในลักษณะนี้ได้ชื่อว่า เป็นครูผู้มีความภูมิใจ การที่ครูทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนได้นั้น ครูต้องมีพฤติกรรม การแสดงออกในด้านที่ก่อให้เกิดผลดีกับตัวของผู้เรียนทั้งในด้านคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งในสภาพ สังคมที่ปรากฏอย่างทุกวันนี้จะหาครูที่ผู้เรียนยึดถือเป็นแบบอย่างได้ค่อนข้างยาก จะเห็นว่า บทบาท และภารกิจของครูมีส่วนสำคัญต่อการออกแบบสร้าง และพัฒนาบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมให้ เป็นผู้มีคุณสมบัติในอันที่จะดำรงสถานภาพ ความเป็นสังคมไว้ให้ดำรงคงอยู่ต่อไปได้ สังคมที่ขาด ครูที่ดี สังคมนั้นจะขาดการพัฒนาที่ดีและเป็นการยากที่จะดำรงความเป็นสังคมให้คงอยู่ต่อไปได้

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโดยรวม แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะมีภาระงานที่เท่ากันแต่มีบุคลากร แตกต่างกัน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่จะมีบุคลากรที่เหมาะสมกับงานในโรงเรียน แต่ใน โรงเรียนขนาดเล็กภาระงานมีมากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สำเนียง ทองลอย (2545 : 100) ที่พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 126) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในการ ทำงานในหน่วยงานขนาดเล็กจะดีกว่าขนาดใหญ่ เนื่องจากหน่วยงานขนาดเล็กพนักงานมี โอกาส ได้รู้จักกัน ทำงานคุ้นเคยกันได้ง่ายกว่าขนาดใหญ่ ทำให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นกันเองและร่วมมือ ช่วยเหลือกัน มีขวัญในการทำงานดี ส่วนผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูในสถานศึกษาออกเป็นรายคู่ ปรากฏว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนทุกขนาดมีความ พึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจำแนกตาม ตำแหน่งงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งงาน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตำแหน่งงานที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งครู คศ.3 ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและเสริมสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้กับครู ทุกคน และผู้บริหารควรแบ่งงานให้กับครูแต่ละคนเท่า ๆ กัน ไม่ควรแบ่งงานให้กับครูคนใดคน หนึ่งทำมากเกินไป เพื่อจะได้สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้กับครู โดยการเสริมแรง ควรมีการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันบ่อยครั้งขึ้น หากคณะครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อเป็น การหาประสบการณ์และช่วยผ่อนคลายในการทำงานและยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่ คณะด้วย

1.2 ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานใน

โรงเรียนที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ควรมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้ครูทุกคนได้ร่วมกันทำ เพื่อเสริมสร้างความใกล้ชิดต่อเพื่อนร่วมงาน เวลาทำงานร่วมกันจะได้มีความสุขในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของทุกคนภายในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษามีความแตกต่างกัน เพื่อให้งานวิจัยได้มีการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

2.1 ควรจะทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูเพื่อเจาะลึกสภาพปัญหา การแก้ไขปัญหา และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2.2 ควรจะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างครูที่สังกัดเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูให้ครอบคลุมพื้นที่ของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ จะได้ทราบปัญหาในภาพรวมของข้าราชการครู เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการวางแผนกำหนดนโยบาย พิจารณาปรับปรุงแก้ไขและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น